

Nr 104.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 54 § 2., 5. och 7. samt 70 § 1. lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen, m. m.; given Stockholms slott den 13 februari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 54 § 2., 5. och 7. samt 70 § 1. lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen; samt

2) lag om ändrad lydelse av 35 § 1 mom. kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253).

GUSTAF.

Herman Zetterberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll:

För närvarande må den som vid val vistas utom hemorten avlämna sin valsedel å postanstalt. För att underlätta valdeltagande av dem som vårdas på sjukhus föreslås dels att, i den omfattning Kungl. Maj:t bestämmer, tillfälliga postanstalter skola på valdagen inrättas på vissa sjukvårdsanstalter, dels att röstning på sådan postanstalt skall vara tillåten även för de patienter, som äro hemmahörande i den ort, där sjukvårdsanstalten ligger.

Vidare föreslås, att registreringen av partibeteckningar skall flyttas från justitiedepartementet till inrikesdepartementet.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 54 § 2., 5. och 7. samt 70 § 1. lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen.

Härigenom förordnas, att 54 § 2., 5. och 7. samt 70 § 1. lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

54 §.

2. Ansökan om registrering av partibeteckning skall göras skriftligen i *justitiedepartementet*, där register över partibeteckningar föres. Frågor om registrering avgöras av chefen för nämnda departement i närvaro av tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret.

5. Då partibeteckning registrerats eller ur registret avförts, skall kungörelse därom genom *justitiedepartementets* försorg på sökandens bekostnad införas i allmänna tidningarna.

7. När val i hela riket till andra kammaren skola äga rum, skola i god tid före valen från *justitiedepartementet* till samtliga Konungens befallningshavande översändas utdrag ur registret, upptagande varje partibeteckning som är registrerad på grund av ansökan, vilken gjorts, om valen förrättas på grund av bestämmelsen i 17 § 1 mom. riksdagsord-

2. Ansökan om registrering av partibeteckning skall göras skriftligen i *inrikesdepartementet*, där register över partibeteckningar föres. Frågor om registrering avgöras av chefen för nämnda departement i närvaro av tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret.

5. Då partibeteckning registrerats eller ur registret avförts, skall kungörelse därom genom *inrikesdepartementets* försorg på sökandens bekostnad införas i allmänna tidningarna.

7. När val i hela riket till andra kammaren skola äga rum, skola i god tid före valen från *inrikesdepartementet* till samtliga Konungens befallningshavande översändas utdrag ur registret, upptagande varje partibeteckning som är registrerad på grund av ansökan, vilken gjorts, om valen förrättas på grund av bestämmelsen i 17 § 1 mom. riksdagsord-

¹ Senaste lydelse av 54 § se SFS 1935: 256 (jfr 1944: 84) och av 70 § se SFS 1944: 84.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

ningen, senast den 1 augusti närmast före valen samt, om valen förrättas på grund av Konungens förordnande jämlikt 17 § 2 mom. riksdagsordningen, senast femte dagen efter det förordnandet givits. Vid varje beteckning skall angivas det parti, för vilket registreringen skett, samt partiets enligt 6 mom. anmälda ombud.

Anmäles till — — — — — i registerutdragen.

ningen, senast den 1 augusti närmast före valen samt, om valen förrättas på grund av Konungens förordnande jämlikt 17 § 2 mom. riksdagsordningen, senast femte dagen efter det förordnandet givits. Vid varje beteckning skall angivas det parti, för vilket registreringen skett, samt partiets enligt 6 mom. anmälda ombud.

70 §.

1. Är någon på grund av vistelse å annan ort inom riket förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen för det valdistrikt, där han är i röstlängden uppförd, må han å valdagen avlämna valsedel, avseende valet i valkretsen dit nämnda distrikt hör, å fast postanstalt.

1. Är någon på grund av vistelse å annan ort inom riket förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen för det valdistrikt, där han är i röstlängden uppförd, må han å valdagen avlämna valsedel, avseende valet i valkretsen dit nämnda distrikt hör, å fast postanstalt. *Den som vårdas å sjukvårdsanstalt inom riket, vid vilken postanstalt finnes inrättad, må å valdagen där avlämna valsedel, som nyss sagts, ändock att sjukvårdsanstalten är belägen å den ort, där han är i röstlängden uppförd.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1948.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 35 § 1 mom. kommunala vallagen
den 6 juni 1930 (nr 253).

Härigenom förordnas, att 35 § 1 mom. kommunala vallagen den 6 juni 1930¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

35 §.

1 mom. Är någon på grund av vistelse å annan ort inom riket förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättning för det valdistrikt, där han är i röstlängden uppförd, må han å valdagen avlämna valsedel, avseende valet i valkretsen dit nämnda distrikt hör, å fast postanstalt.

1 mom. Är någon på grund av vistelse å annan ort inom riket förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättning för det valdistrikt, där han är i röstlängden uppförd, må han å valdagen avlämna valsedel, avseende valet i valkretsen dit nämnda distrikt hör, å fast postanstalt. *Den som vårdas å sjukvårdsanstalt inom riket, vid vilken postanstalt finnes inrättad, må å valdagen där avlämna valsedel, som nyss sagts, ändock att sjukvårdsanstalten är belägen å den ort, där han är i röstlängden uppförd.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1948.

¹ Senaste lydelse se SFS 1942: 177.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och inrikesdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, dels riksdagens skrivelse den 26 mars 1947, nr 94, i anledning av väckta motioner angående ordnande av tillfällig postanstalt för *poströstning vid sjukhus och andra vårdanstalter* m. m., dels ock fråga om ändring i bestämmelserna angående *registrering av partibeteckningar*. Föredraganden anför därvid följande.

Röstning å sjukvårdsanstalt.

I syfte att underlätta deltagandet i allmänna val tillkommo år 1942 i fråga om kommunala val samt år 1944 beträffande val till riksdagens andra kammare nya bestämmelser om röstningssättet, enligt vilka personer, som å valdagen vistas utom hemorten, fått möjlighet att då rösta å fast postanstalt i annat valdistrikt. Reglerna härom återfinnas i 70 § lagen om val till riksdagen och 35 § kommunala vallagen. Med avseende på röstberättigad, som vistas å sjukvårdsanstalt och på grund därav är förhindrad att i vanlig ordning avlämna sin valsedel, innebära dessa bestämmelser, att han — fränsett det fall att röstning kan ske genom äkta make — kan utöva sin rösträtt endast om fast postanstalt finnes vid anstalten och denna är belägen å annan ort än den, där den sjuke är uppförd i röstlängden. Postanstalter äro för närvarande inrättade vid flera sanatorier samt ett par andra, större kroppssjukhus.

Förslag om att bereda sjuka personer möjlighet att utan personlig inställelse utöva rösträtt vid allmänna val väcktes motionsvis redan vid 1902 års riksdag, och frågan har därefter vid ett flertal tillfällen varit föremål för behandling såväl inom riksdagen som i samband med sakkunnigutredningar. En redogörelse härför återfinnes i ett av 1944 års vallags sakkunniga avgivet betänkande angående underlättande av deltagandet i allmänna val (statens off. utredn. 1945: 64 s. 34 ff.), vartill jag torde

få hänvisa. I betänkandet anförde de sakkunniga såsom sin uppfattning, att det måste anses vara av stor betydelse, att förefintliga hinder för de röstberättigades möjlighet att utöva sin rösträtt undanröjdes, så långt detta kunde ske utan att valsäkerheten och valhemligheten äventyrades. Med beaktande därav hade de sakkunniga undersökt, huruvida tillfälle skulle kunna beredas den, som på grund av sjukdom vore förhindrad att personligen inställa sig i vallokal och icke kunde använda sig av den för äkta make avsedda möjligheten att rösta genom valsedelsförsändelse, att ändock utöva sin rösträtt. Enligt vad de sakkunniga funnit uppkomme emellertid härvid åtskilliga spörsmål, som krävde närmare granskning. Beträffande de slutsatser, till vilka de sakkunniga i detta hänseende kommit (betänk. s. 37 ff.), må återgivas följande.

Begreppet sjukdom kunde icke alltid med säkerhet avgränsas från andra tillstånd. Det avgörande i detta sammanhang vore, att en person på grund av sitt hälsotillstånd vore urståndsatt att personligen inställa sig vid valförrättning. Om det icke skulle erfordras att sjukdomshindret bestyrktes på tillförlitligt sätt, skulle en för sjuka personer särskilt avsedd röstningsmetod kunna i stor utsträckning obehörigen användas av personer, vilka av bekvämlighetsskäl eller annan orsak icke ville åsamkas det besvär och den tidsspillan, inställelse i vallokal medförde. Att röstning i största möjliga utsträckning ägde rum i vallokalerna vore av betydelse bland annat för valintresset.

Beträffande sjuka personer föreläge jämförelsevis ofta omständigheter, som gäve vid handen att av dem företagna åtgärder icke stode i överensstämmelse med deras vilja, försakat av sjukdomstillståndet eller av beroende ställning i förhållande till personer, som handhade deras vård. På grund därav måste en betydlig risk förefinnas för att obehörig påverkan av sjuka väljare skulle äga rum. Kravet på valhemlighetens bevarande skulle icke alltid kunna upprätthållas. Man kunde ej heller bortse från den ökade risken för att röstning i den sjukes namn skulle kunna ske utan dennes medverkan. Likaså skulle obehöriga åtgärder kunna vidtas med den av väljaren anordnade försändelsen under tiden till dess densamma avlämnats vid valförrättning eller å postanstalt. De erforderliga nya typerna av valkuvert skulle kunna förväxlas med de kuvert, som användes för valsedelsförsändelse av äkta make, och detta sålunda föranleda kassation av valsedlar, vilka avgivits ej blott av sjuka personer utan även av äkta makar.

Med hänsyn till att allvarliga betänkligheter, framför allt med avseende på valsäkerheten, funnits möta mot att införa en särskild röstningsmetod för sjuka personer i allmänhet, förklarade sig de sakkunniga icke kunna tillstyrka, att så skedde. Om frågan däremot inskränktes till att avse sådana sjuka personer som vårdas å sjukvårdsanstalter, föreläge enligt de sakkunnigas mening möjlighet att på ett mera tillfredsställande sätt lösa frågan; detta innebure dock en orättvisa.

Beträffande röstningsmetoden anförde de sakkunniga, att röstning å sjukvårdsanstalt skulle kunna ske antingen genom anordnande av valsedelsförsändelse eller ock på motsvarande sätt som vid röstning å postanstalt.

Röstmottagning syntes icke lämpligen kunna ske å samtliga sjukvårdsanstalter. Sålunda avstyrkte de sakkunniga av olika skäl, att röstning finge ske å epidemisjukhus, å sinnessjukhus och därmed likartade anstalter samt

å sjukvårdsanstalter inom fångvården. I fråga om enskilda sjukvårdsanstalter uttalades, att dessa icke torde kunna åläggas att anordna röstmottagning men att, eftersom flera av dem vore jämförelsevis stora, det syntes önskvärt att röstning skulle kunna ske å dem. Beträffande en del sjukvårdsanstalter, särskilt mindre sådana, förelåge svårighet att anordna röstmottagning på ett för valsäkerheten betryggande sätt. Svårighet syntes även förefinnas att särskilja sjukvårdsanstalter och vissa andra inrättningar, såsom vilohem och konvalescenthem. De sakkunniga uttalade som sin uppfattning, att ett bestämmande av de sjukvårdsanstalter där röstning ansåges böra få förekomma icke kunde ske på tillfredsställande sätt; hur bestämmandet än skedde, bleve det orättvist.

Antalet av de å sjukvårdsanstalter intagna personer, vilkas intressen skulle tillgodoses genom införande av ett nytt röstningssystem, skulle enligt de sakkunnigas uppskattning icke komma att överstiga 10 000 utan snarare väsentligt understiga denna siffra.

Av den gjorda utredningen funno de sakkunniga framgå att en särskild metod, varigenom samtliga å sjukvårdsanstalter intagna röstberättigade personer bereddes tillfälle att utöva sin rösträtt, skulle vara förenad med betydande olägenheter. Då därjämte endast ett förhållandevis ringa antal personer torde komma att begagna sig av möjligheten att rösta, förklarade sig de sakkunniga icke kunna tillstyrka att en dylik metod infördes. Skulle en särskild röstningsmetod för sjuka personer ändock anses böra införas, syntes detta, såvitt anginge andrakammarval, icke kunna ske utan ändring av § 24 riksdagsordningen.

Emellertid ansågo de sakkunniga, att ett underlättande för sjuka personer att utöva sin rösträtt i viss mån kunde åvägabringas utan ändring av gällande bestämmelser, nämligen genom att *inrätta ytterligare postanstalter å större sjukvårdsanstalter*. Enligt upplysningar, som de sakkunniga inhämtat, kunde postanstalter inrättas även för tillfälligt behov, såsom för röstmottagning å de dagar då allmänna val ägde rum.

Vid tillämpning av en dylik röstningsmetod syntes det de sakkunniga icke vara nödvändigt, att röstmottagaren under hela tiden för röstmottagningen befunde sig på en och samma plats. Röstmottagning torde kunna ske på olika platser inom sjukvårdsanstalten, dock icke så att röstmottagning skedde i de rum, där de sjuka vårdades, och det torde ej heller föreligga hinder för att den sjuke — efter medgivande av vederbörande läkare eller personal å sjukvårdsanstalten — på egen begäran förflyttades till den plats där röstmottagningen ägde rum. Som emellertid enligt gällande bestämmelser detta röstningssätt kunde användas endast av personer, vilka vore röstberättigade på annan ort än den där sjukvårdsanstalten vore belägen, men icke av dem som tillhörde sistnämnda ort, ifrågasattes huruvida icke ändring borde vidtas i vallagarna. I vilken omfattning röstmottagning på nu nämnt sätt skulle anordnas på sjukvårdsanstalter syntes de sakkunniga böra utan särskild lagbestämmelse avgöras av Kungl. Maj:t efter hörande av medicinalstyrelsen och generalpoststyrelsen. Till en början borde man dock begränsa sig till anstalter, där ett större antal röstberättigade personer vårdades.

Sammanfattningsvis anförde de sakkunniga, att om röstning å sjukvårdsanstalt finge ske endast i den av dem angivna ordningen, skulle de väsent-

ligaste av de olägenheter som eljest vore förbundna med sådan röstning icke uppkomma. De sakkunniga funno det dock tveksamt, huruvida åtgärderna kunde anses vara av sådan betydelse för underlättande av valdeltagandet, att de borde vidtas. För att sjuka personers deltagande i val skulle i någon mån underlättas, ville de sakkunniga emellertid förorda, att vid kommande allmänna val till andra kammaren samt av landstingsmän, kommunalfullmäktige och stadsfullmäktige *tillfälliga postanstalter, avsedda för röstmottagning, efter Kungl. Maj:ts bestämmande å valdagen inrättades vid större sjukvårdsanstalter* samt att å dessa intagna personer där finge *utöva sin rösträtt även för det fall att sjukvårdsanstalten vore belägen inom den ort, där de vore uppförda i röstlängd.*

I *särskilt yttrande* har en av de sakkunniga förordat införande av rätt för sjuka personer att rösta genom ombud.

Över vallagssakkunnigas förslag avgåvos efter remiss *yttranden* av medicinalstyrelsen, generalpoststyrelsen, statistiska centralbyrån, överståthållarämbetet och åtta länsstyrelser ävensom av Svenska stadsförbundet, Svenska landstingsförbundet, vissa politiska partiorganisationer samt Svenska lasarettsläkarföreningen och Svenska sanatorieläkarföreningen.

I flertalet *yttranden* har förslaget tillstyrkts eller lämnats utan erinran. *Generalpoststyrelsen* uttalade, att den uppgift, som enligt förslaget skulle anförtros postverket, vore främmande för dettas egentliga verksamhet men att, då röstning på sjukvårdsanstalter skulle införas endast som en försöksanordning och då särskild röstmottagning för på sjukhus intagna personer icke utan grundlagsändring syntes kunna ske på annat sätt än de sakkunniga föreslagit, postverket icke syntes kunna underlåta att åtaga sig uppdraget. Styrelsen framhöll även, att anordningen skulle medföra ökade kostnader för det allmänna; dessa kostnader kunde icke med någon säkerhet beräknas, men även om kostnadsbeloppet på grund av anordningens till en början ringa omfattning stannade vid ett relativt blygsamt belopp, torde kostnaden per valförsändelse komma att väsentligt överstiga motsvarande kostnad för röstning på postanstalter i allmänhet. — *Svenska lasarettsläkarföreningen* fann med ledning av uppgifter, som erhållits vid undersökning å ett medelstort odelat lasarett, att endast 8 000—9 000 valdeltagare vore att påräkna från sjukhusen, detta under förutsättning av deltagande från alla sjukvårdsinrättningar med vuxet klientel; skulle möjligheten att anordna valförrättning inskränkas till sjukhus med över 100 vårdplatser, torde antalet deltagare sjunka till omkring 6 000. Styrelsen ville uttrycka den uppfattningen, att några allvarliga hinder för anordnande av valförrättningar vid sjukhusen med tanke på bevarande av valhemligheten och undvikande av påtryckningar icke syntes föreligga, men att deltagarantalet kunde antagas bli ganska begränsat.

I några *yttranden* förordades en lösning av frågan efter väsentligen de riktlinjer, som framlagts i det av en sakkunnig avgivna särskilda *yttrandet*. Sålunda uttalade *medicinalstyrelsen*, att den närmast till hands liggande vägen syntes vara att man utvidgade möjligheterna till röstning genom ombud, alltså ett förfarande analogt med det som förekomme vid avlämnande av äktamakeförsändelser. Att, som de sakkunniga ifrågasatt, göra rösträtten för den enskilde medborgaren beroende av storleken av den sjukvårdsanstalt, där han vårdades, fann styrelsen icke tilltalande. Sammanfattnings-

vis uttalade styrelsen som sin mening, att en reform visserligen vore önskvärd för underlättande av sjuka personers deltagande i allmänna val, men att detta icke vore av den storleksordning att för ändamålet alltför vidlyftiga och dyrbara kontrollanordningar borde tillskapas särskilt i fråga om de å sjukvårdsanstalt intagna. — En *länsstyrelse* ifrågasatte, huruvida icke de betänkligheter som av de sakkunniga anförts mot införande av en särskild röstningsmetod för sjuka personer i viss mån överdrivits, och ansåg sig därför kunna i huvudsak instämma i vad som anförts i reservationen till betänkanudet. Liknande ståndpunkt har intagits av *socialdemokratiska partistytrelsen* och *Sverges kommunistiska parti*.

En *länsstyrelse* fann — under framhållande att den föreslagna utvidgningen av möjligheter till röstning vore av ganska begränsad omfattning — densamma böra övervägas endast i samband med en mera allmän revision av de nuvarande bestämmelserna om röstning. En annan *länsstyrelse* anmärkte, att det enligt de sakkunnigas förslag bleve i hög grad beroende av tillfälligheter, om en sjuk person, som på grund av sin sjukdom vore ur stånd att iaktta inställelse å vallokal eller å allmän postanstalt, finge tillfälle att rösta. Då det av praktiska skäl icke syntes möjligt att å valdagen inrätta tillfällig postanstalt vid samtliga allmänna sjukvårdsanstalter, borde man avstå från att bereda de sjuka å ett begränsat antal sjukvårdsanstalter möjlighet att utöva sin rösträtt. Länsstyrelsen kunde därför icke tillstyrka de sakkunnigas förslag.

Någon vidare åtgärd från Kungl. Maj:ts sida har vallagssakkunnigas nu ifrågavarande förslag icke föranlett.

Vid 1947 års riksdag väcktes emellertid *motioner* (I: 117, II: 90) med yrkande om anordnande av poströstning vid sjukhus och andra vårdanstalter samt om ändring i vallagarna. Motionärernas förslag överensstämde i stort sett med de sakkunnigas men skilde sig i ett par avseenden från detta. Sålunda borde enligt motionärernas mening tillfällig postanstalt å valdagen inrättas vid sjukvårdsanstalter oberoende av dessas storlek. Vidare skulle vederbörande postfunktionär ha att avhämta rösterna i vådrummen, om läkaren lämnade tillstånd därtill och den röstande hade sina själsförmögenheter i behåll.

I utlåtande (nr 8) i anledning av motionerna anslöt sig *konstitutionsutskottet* till de sakkunnigas skäl för en begränsning av det antal sjukvårdsanstalter, där poströstning åtminstone tills vidare borde få förekomma. Vidare förklarade sig utskottet icke kunna biträda motionärernas förslag, att läkaren i stor utsträckning skulle avgöra frågan, om den sjuke finge rösta eller ej. Utskottet ville emellertid förorda, att möjlighet att rösta bereddes å sjukvårdsinrättning intagna, utöver vad för närvarande kunde ske, i anslutning till de sakkunnigas förslag. På grund därav hemställdes, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder i anslutning till nämnda förslag i syfte att underlätta valdeltagandet för å sjukvårdsanstalten intagna röstberättigade personer.

Utskottets hemställan bifölls av kamrarna, i anledning varav den av mig nu anmälda riksdagsskrivelsen avläts.

Till ledning vid bedömandet av vallagssakkunnigas förslag ha genom socialdepartementets försorg införskaffats vissa statistiska uppgifter, avseende 1946 års allmänna kommunala val.

Sålunda har undersökts, i vilken utsträckning de personer som å valdagen den 15 september 1946 vårdades på sådana sjukvårdsanstalter där fast postanstalt fanns inrättad — nämligen Karolinska sjukhuset i Solna, Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg samt elva sanatorier — då begagnat sig av möjligheten att där utöva sin rösträtt. Vidare ha uppgifter infordrats, vilka ansetts ägnade att belysa den föreslagna reformens räckvidd. Några siffror må här återges.

Av de sammanlagt 2 885 svenska medborgare, födda år 1924 eller tidigare, vilka å valdagen vårdades på ifrågakvarande sjukvårdsanstalter, röstade 265 å där anordnad postanstalt. — Antalet i förstnämnda siffra ingående patienter, vilka icke voro gifta eller eljest kunde anses ha varit i tillfälle att utöva sin rösträtt utanför vederbörande sjukvårdsanstalt men väl varit i stånd att rösta å postanstalt inom denna, uppgick till 442. — Av de röstberättigade ogifta patienterna voro på Sahlgrenska sjukhuset ej mindre än 85 procent mantalsskrivna i Göteborg och följaktligen förhindrade att rösta å sjukhusets postanstalt. Vid de övriga sjukvårdsanstalterna däremot var antalet å orten mantalsskrivna personer proportionsvis ringa.

Departementschefen. Det är uppenbarligen ett samhälleligt intresse, att de röstberättigade medborgarna i största utsträckning delta i de politiska och kommunala valen. Många personer äro till följd av sjukdom förhindrade att på vanligt sätt utöva sin rösträtt. Ett undanröjande av dessa hinder finner jag i och för sig synnerligen önskvärt. Härvid måste dock tillses, att valsäkerheten bevaras; å andra sidan bör det resultat i form av ökat valdeltagande, som kan vara att påräkna, stå i rimligt förhållande till de kostnader och olägenheter, som erforderliga kontrollåtgärder kunna medföra.

De åtgärder i angivet syfte, som föreslagits av 1944 års vallagssakkunniga, äro av ganska begränsad räckvidd. Yrkanden om en mera omfattande reform ha också framförts såväl i en reservation till betänkandet och i yttranden över detta som också i riksdagsmotioner. De skäl, som anförts till stöd för de sakkunnigas ståndpunkt och vilka jag i det föregående berört, ha emellertid godtagits av riksdagen, som framhållit att erfarenheterna av de nya anordningarna framdeles kunna tjäna till ledning vid ytterligare reformer.

För min del finner jag mig sakna tillräcklig anledning att för närvarande gå utöver vad riksdagen förordat. Jag föreslår alltså, dels att vid kommande allmänna val till andra kammaren samt av landstingsmän, kommunalfullmäktige och stadsfullmäktige tillfälliga postanstalter — varunder torde innefattas även avdelningar av närbelägna fasta postanstalter — å valdagen inrättas vid vissa sjukvårdsanstalter, dels ock att den som vårdas på sjukvårdsanstalt, där postanstalt finnes inrättad, skall tillförsäkras rätt att rösta å denna utan hinder av att sjukvårdsanstalten är belägen å den ort där han är uppförd i röstlängden. För sistnämnda utvidgning av röstningsmöjligheterna kräves enligt vad förut anmärkts ändring i vallagarna. Frågan om i vilken omfattning röstmottagning å sjukvårdsanstalt skall anordnas torde, på sätt de sakkunniga förordat, få bestämmas av Kungl. Maj:t.

Registrering av partibeteckningar.

Bestämmelser om registrering av partibeteckningar återfinnas i 54 § lagen om val till riksdagen. Registret föres i justitiedepartementet, där ansökan om registrering göres. Frågor om registrering avgöras av chefen för nämnda departement i närvaro av representanter för banko- och riksgäldsfullmäktige. På justitiedepartementet ankommer även att kungöra partibeteckningars registrering eller avförande ur registret samt att meddela utdrag därur, då andrakammarval skola äga rum.

Genom den nya departementsstadgan, som trädde i kraft den 1 juli 1947, ha ärenden rörande val till riksdagens kamrar — med undantag av lagstiftningsfrågor — överflyttats från justitiedepartementet, där de förut handlades, till inrikesdepartementet. Denna nya ordning har dock icke erhållit giltighet med avseende på ärendena angående registrering av partibeteckningar, varom regler såsom nyss nämnts äro givna i lag.

Departementschefen. Något sakligt skäl att bibehålla den angivna särställningen för nu ifrågavarande ärenden lärer icke föreligga. Lämpligt synes vara att även i detta hänseende tillämpa de fastställda grunderna för arbetsuppgifternas fördelning mellan departementen.

Jag förordar följaktligen, att vallagens bestämmelser ändras i sådant syfte.

Föredraganden hemställer, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga inom justitiedepartementet upprättade förslag till

1) *lag angående ändrad lydelse av 54 § 2., 5. och 7. samt 70 § 1. lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen* samt

2) *lag om ändrad lydelse av 35 § 1 mom. kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253).*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Karl Gustaf Grönhagen.